

Zoo is het ook hier. Zeer zeker kan door latere studie, veel welsprekender dan een Christen het kan vanuit zijn overtuiging, de sociaal-democratie neergeslagen worden. Maar in die tusschentijd gaan duizenden en duizenden aan de academie en daar buiten met de sociaal-democratie medeloopen. Daarentegen gevoelen de Christenen met hun onmiddellijk besef, dat hier een doodelijk gevaar schuilt, en daarom gaan ze niet mee. Dat onmiddellijk besef dat is dan ook de groote kracht waardoor het grootste deel van ons volk wordt afgehouden van de sociaal-democratie. Ook bij de liberalen, en niet alleen bij 'speciaal-confessioneele arbeiders ... is de afkeer van de sociaal-democratie niet het resultaat van wetenschappelijk onderzoek, maar juist van de nawerking dier [Christelijke] traditie.

Tegenover de sociaal-demokraat Schaper haalt Kuiper tot slot Kant aan:

De Schrift heeft een zedelijke levensbeschouwing ... als een eik geworteld tot diep in de harten der natiën en der menschen. Ge kunt ... dien eik ... vellen, maar zie toe, als hij neergeworpen is, dan zult ge in geen twee eeuwen een zedelijke macht in het leven roepen als thans door de Schrift het zedelijk leven der natiën sterkt.

Verhuld door het nevelgordijn van de strijd tegen de socialisten komt hier het andere grote thema van die tijd aan de orde, dat wat men toen noemde: het sociale vraagstuk. Zelfs ziet men beide thema's verstrengeld naar voren gebracht in Kuipers antwoord aan Schaper die volgens hem de hele Bijbel wilde verwerpen.

Alvorens deze thema's nader te bezien eerst nog wat verdere inleidende 'varia', een term die door A.W. Bronsveld herhaaldelijk gebruikt wordt in de kop van zijn 'Kroniek' in *Stemmen voor Waarheid en Vrede*. De eerste hiervan uit het jaar van de Vereeniging bevat een in memoriam bij het overlijden van Abraham Kuenen, met daaraan toegevoegd een opwekking tot voortgaande studie van het Oude Testament. Hierop volgt: 'Wij staan waarlijk aan den ingang van een nieuwen tijd. God behoeft ons voor het naturalisme. - Hij make ons levend door zijn Geest'. Wat opvalt is de nauwe verbinding van het destijds door alle theologen afgewezen 'naturalisme' met het radicaal-kritische bijbelonderzoek en, ruimer, het modernisme, jaargang 20, bladzijde 75.

Een geheel ander onderwerp springt in de volgende 'Kroniek' in het oog: '... de beweging, welke op touw wordt gezet tegen de *vivisectie*', bladzijde 165, en